

B. Tamás-Tarr Melinda (1953) — Ferrara (I)
DÉL-OLASZORSZÁGBAN BARANGOLTAM – V./1.
(Júliusi útinapló – 2007)

Július 14-én, szombaton 11 órakor megérkezvén a leccei külkerületi, castromedianói szállásunkra, ugyancsak kellemes élményben volt részünk: Paola és Paolo, a „Bed & Breakfast Cavallino” szállásadók hasonló,

otthonos melegséggel fogadtak, mint Casalini di Cister-

ninóban és tökéletes felszereltséggel vártak bennünket. Sőt, mint ahogy a legelső beszámoló cikkemben írtam, többször sem mulasztottak el figyelmeztetni bennünket, hogy legyünk óvatosak, mert ezen a vidéken nem léteznek közlekedési törvények, szabályok, gépkocsivezetők, gyalogosok úgy közlekednek, hogy nekünk

szabályosan közlekedő, törvénytisztelő, északról jövőeknek vagy külföldieknek égnek áll a hajunk, valamint a szőr a hátunkon. Sajnos nem volt túlzás a figyelmeztetés. De kellemes volt a csalódásunk, mert vasárnap lévén – mivel majdnem mindenki a tengerben lubickolt – a jelzett vezetéskultúrálatlan Leccében nem is találkoztunk semmiféle kihágással, szabálytalansággal, nem úgy, mint a korábban meglátogatott városokban. A bejelentkezési adminisztrálás és tájékoztatáshalmaz után elfoglaltuk lakásunkat, elrendeztük dolgainkat, lezuhanyoztunk, majd beutaztunk Lecce központjába egy tájékozdó, még napos, késő délutáni és esti sétára, valamint vacsorára. Ez utóbbit illetően természetesen a helyi, hagyományos konyhaművészet

remekeiből azt választottuk, amit Emilia Romagna tartomány földjén nem fogyaszthatunk, mint pl. az ún. „Ciceri e tria” (csicseri-borsó és tészta) nevezetű első tál ételt amely egy leveses étel, de se nem „zuppa”, se nem „minestra”.

(Képforrás: <http://www.prezzemoloeffinochio.it/>)

Ez a tál étel ritka gasztronómiai archeológiai termék, ahogy a salentinói konyhaművészet szakértői mondják. A „tria” (= „trya”) arab eredetű kifejezés, az „itrya” szóból ered és ezen a nyelven száraz tésztát jelent. Nagyon fontos, hogy házi készítésű kemény lisztből készített tészta legyen, amelynek egyik részét (pl. 250 gr) hagyományosan kifőzik, a megmaradt 50 gr-ot pedig forró olajban borostyán színűre pirítják. A hagyomány előírja, hogy a csicseriborsót terrakotta cserépedényben kell főzni: az apróra vágott két zellerszárat – Olaszországban a zellergumó helyett elterjedtebb, a hosszú vastag, nagy levelű, zöld zellerszár (sedano dulce = apium graveolus) –, az 1 v.

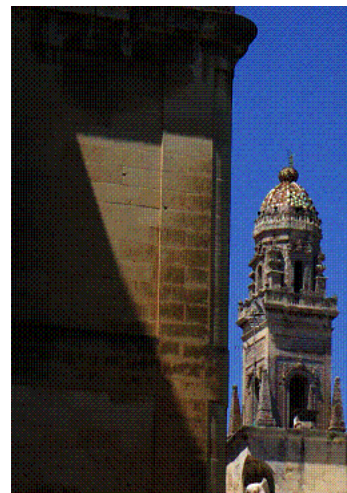
(Képforrás: <http://www.giardinaggio.it/orto/singoleorticole/sedano/sedano.asp>)

2 sárgarépat és 1 fehér húsú hagymát extra szűz (extra vergine) olívaolajban megdinsztelünk az említett cserépedényben, majd hozzá tesszük az előző naptól szódabikarbónás vízbe áztatott 250 gr csicseriborsót, a két apró kockára vágott érett paradicsomot és a 3 babérlevelet, majd felöntjük meleg vízzel, amelyet megfelelően sózunk esetleg borsóunk és lassú tűzön addig főzünk, amíg a csicseriborsó meg nem puhult. Ezután a kifőtt és pirított tésztát összekeverjük a dinsztelt hagymával, majd a kész, sűrű csicseriborsó levesbe tesszük, amelyet végül meghintünk ízlés szerint fekete borssal és apróra vágott petrezselyemzölddel. Várjunk egy-két percet vele s máris felszolgálhatjuk. Nagyon ízletes ez a rendkívül sajátos salentinói eledel.

Második fogásként lányunk ropogósra sült fekete kagylót (cozze nere gratinate) evett, ami előételek között keresendő leginkább, mi meg különleges módon elkészített paradicsomos törökparadicsomot (melanzana). A nagyon ízes „ciceri e tria” után sajnos kevésbé érvényesült ennek az enyhén fűszerezett fogásnak az íze. Azt hittük, hogy ugyanolyan fűszeres lesz, mint az első fogás. De ezt nem tudhattuk, a pincér ajánlatára

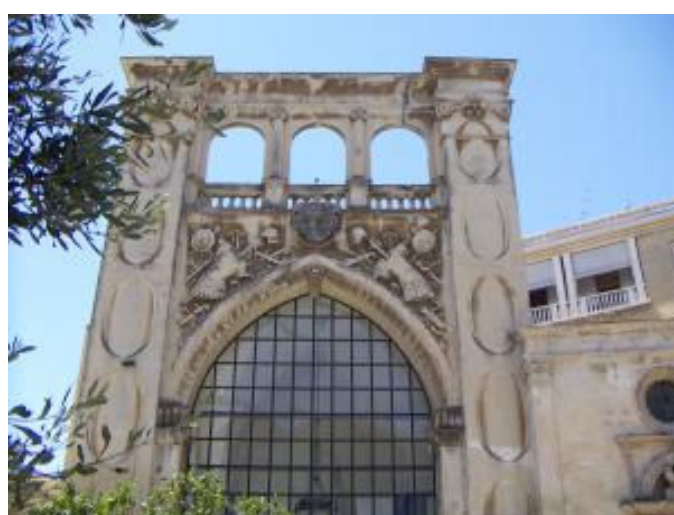
hallgattunk, mivel éttermük specialitása volt ez is. Vacsora után még sétáltunk a rendkívül élénk vált városban: ilyenkor zajlik az élet, míg délidőtől este öthatig szinte teljesen kihaltak ezek a déli városok. A késő délutáni, esti és másnapi felvételeim Leccéről, a Dóm térrel (Piazza del Duomo) láthatókkal kezdem. Íme a Dóm, egyéb épületek, a Püspöki Palota, a torony és maga a tér:

Most pedig következzenek a felvételek a római amfiteátrumról és környékéről (N. B. az első kép nem az én felvételem, forrása: «Invito al Salento d'amare»,

Le guide di qui Salento, 4. lap). A téren a római oszlop tetején Sant'Oronzo szobra áll:

Ez az anfiteátrum nagyságát tekintve a legjelentősebb római kori emlék az egész Salentinói-félszigeten. Valószínű, hogy Hadrianus (117-138 d. C.) idején nyílt meg, az I. század felében a cirkuszi játékok megrendezésére. 1901-ben véletlenül bukkantak rá a Banca d'Italia épülete alapjainak lerakása közben végzett ásatások során. A régészeti ásatásokat a két világháború közötti időszakban végezték és 1938-ban fejezték be. A római színház félkör alakú nézőtere 102 x 83,40 m nagy volt, az aréna 53,40 x 34,60 m kiterjedésű volt, 10.000/15.000 nézőt tudott befogadni. Az amfiteátrumot elsősorban állatviadokra használták.

Jobboldalon a Santa Corce (Szent Kereszt) Bazilikáról látható két kép. A Santa Croce bazilika homlokzata vitathatatlan szereplője a történelmi városközpont építészeti színpadán.

A helyi barokk építészeti stílus legnépszerűbb és leglátványosabb kifejezője. A homlokzat alsó részét 1582-ben fejezték be. A legkifinomultabb leccei építész, Gabriele Riccardi munkája: megőrzi a román stíluselemeket, amelyeket nagyszerűen illeszt bele a barokk díszítőelemekbe. A középső rész Giuseppe Zimbolo nagybátyjának, Francesco Anitonio Zimbolónak a műve, a három főkapu készítője (1606). A felső részt 1646-ban Cesare Penna és Giuseppe Zimbolo fejezték be. A látványosan gazdag díszítőelemek allegorikus jelenetekben bővelkedik. A Santa Croce bazilika szimbolikája a kereszténység pogányok feletti győzelméhez kapcsolódik. A templom belsejében különösen az oltár ünnepélyes és gazdag barokk díszítése van nagy hatással a szemlélődő látogatóra.

Egy érdekesség: a Santa Croce és a celesztinus szerzetesek hatalmas komplexuma a XVI. Században épült, ahol egykor a zsidók negyede volt. Az ún. Yudaica negyed nem volt kis kiterjedésű, 1450-ben kb. 650 lakost számlált. A spanyol befolyásnak köszönhető XV-XVI. századi egyre növekedő intollerancia miatt 1541-ben véglegesen kiutasították a zsidókat. Ez az az esztendő, amikor V. Károly birodalmából eltávolították az összes zsidó közösséget.

Folytassuk sétánkat! Íme a San Matteo (Szt. Mátyás) templom (Chiesa di San Matteo)!

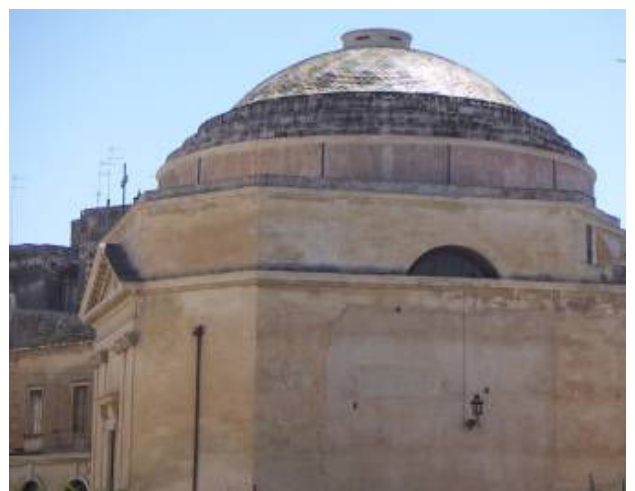

Salò Achille építész munkája. Az egyetlen templom Leccében, amelynek homlokzatán egy erősen innovatív építészeti elem, Francesco Borromini-től inspirált görbe vonalas elemek láthatók. 1667 és 1700 között épült.

Az alábbi meg a celesztinus szerzetesek szemináriuma és két bejáratú kapuja, amelyeken keresztül, a távolban a leccei park egy kupolás építménye látható. Sétáljunk be a parkba egy kis pihenőre az egyik pálmafa alatt, hogy legyen erőnk tovább folytatni városnéző barangolásunkat!

Nos, induljunk tovább, mert van még bőven látnivaló:

E város összegezéséként: A beszámolóm első részében említettem, hogy Puglia tartomány legdélibb része a „csizma sarka”, a Salentinói félsziget, amelynek belsejében, e várost 11 km-re az Adriai-tengertől, 27 km-re a Jón-tengertől találjuk 49 m tengerszint feletti magasságban, Lecce megye 100.884 lélekszámú székhelye. „Barokk Firenzé”- nek is szokták nevezni a

várost az arculatát kialakító spanyol-barokk stílus gyakorisága miatt. Érdekes mértani formájú, földrajzi

elhelyezkedésük: a megyeszékhely Lecce alkotja a háromszög felső csúcsát, míg az alsó két csúcsot Otranto és Gallipoli. Úgy is mondják, a „Csodák háromszöge”. Ne feledjük, a Salentinói félsziget barokk földjén vagyunk!

Az egyik messapiusi-japax (-japyg) központ örököse ez a város, majd római gyarmat lett: Lupiae majd Licea néven. Római emlékei a Szt. Oronzo téren (Piazza S. Oronzo) kiásott fent látott amfiteátrum-részlet és a dóm közelében lévő római színház maradványai (ld. az előbbi felvételeket).

Egyszerre mutattam be fényképeken keresztül az érkezésünk napján és a másnapi sétánk során látottakat. Városnéző barangolásunk közben belebotlottunk egy utcatáblába, amelynek helytelen* írása nagy derűtséget váltott ki bennünk, s érdemesnek tartottam megörökíteni. A névelős „l’ospedale” („a kórház”) helyett „lo spedale” olvasható:

(*Ndr. Idővel felfedeztem, hogy egy régi nyelvi kifejezés. 2019.11.8.)

A felirat magyarul: „A zarándokok sikátora a kórház mögött”.

Leccei sétánk befejezéseként még vessünk egy-két pillantást erre és arra:

számítógépes tájékoztató útján szereztünk némi ismeretet a messapiusok civilizációjáról.

A messzápiusok vagy messzápok civilizációját egy újfajta kerámia jellemezte, hasonló a műkénéihez, de azoktól mégis eltérő: jellegzetes, mértani alakzatokkal díszített egyedi alakú, magas fülű és széles nyakú kerámiavázák voltak, az ún. „trozzelle”. Ez a nép olajbogyótermesztéssel, szőlőműveléssel, pásztorkodással foglalkozott. Jelentős volt a kutya- és lótenyésztésük.

Öltözküket tekintve kapucnival végződő hosszú ruhát viseltek, szandálban jártak. A nők hosszú tunikát hordtak, fejüket koronával ékesítették. Temetkezési szokásaikra eleinte a kőhalmos, majd később a földalatti elhantolás volt a jellemző. Valószínű, hogy temetkezési szokásaikra a görögök hatással voltak. Erre utal az a temetési mód, hogy halottaikat kőkriptákba helyezték s a görög szokásra jellemző módon elhunytak szájába egy érmet helyeztek.

A monitoron megjelentetett feltárt területet összehasonlítva az elénk táruló tereppel a megfelelő pontra nyomva ujjunkat azonnal megkaptuk a bennünket érdeklő választ a városrész feltárt területeivel és épületmaradványival kapcsolatban.

Most pedig íme a messapiusi maradványokról egy-két útközben kattintott fényképem, amelyeket Cavallino előtt, Lecce központjába igyekeztünk látni:

Nem szabad elfelejtenem megemlíteni, hogy július 15-i nappali leccei sétánk előtt, útközben megálltunk Cavallinóban, hogy megtekintsük a messapius ősnép maradványait. A helyszínen, a fedett emelvényen - ahonnan jó belátható volt az egész feltárt terep -, egy

Az alábbi felvételeket pedig a szabadtéri múzeumban készítettem:

Ezzel véget ért a július 14-15-re tervezett programunk. Másnap, 16-án elkészítettünk szállásadóinktól és tovább folytattuk utunkat a harmadik szállásuk felé, Cursiba. De előtte még volt egy kis városnéző programunk: utunkat tudatosan folytattuk végig az Adriai-tenger partszegélyén, menet közben gyönyörködtünk a táj szépségeiben, míg el nem értük a látogatásra kiszemelt városokat: Otrantót, Capo d'Otrantót és Giurdignanót.

Ezekről az élményeinkről a következő számunkban számolok be.

Forrás: Az *Osservatorio Letterario* 2007. augusztus 24-27.-i online melléklete.

Fotók/videók © Dr. Bonani Tamás-Tarr Melinda

5./1.) Folyt. köv.

(Megjelent az *Osservatorio Letterario* 2009. 67/68. dupla számában.)

ÚTINAPLÓ

B. Tamás-Tarr Melinda (1953) — Ferrara (I)
DÉL-OLASZORSZÁGBAN BARANGOLTAM – V./2.

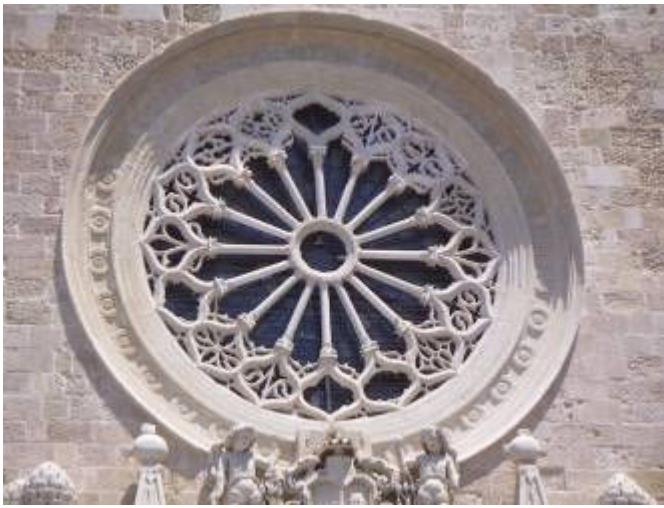
(Júliusi útinapló – 2007)

Otranto 15 m tengerszint feletti magasságú, 5114 lélekszámú lecce megyei, kis tengerparti kikötő városa. A Mohamed küldte török flotta 1480. július 28-án tűnt fel a horizonton: igaz más célkitűzése volt a törököknek, de a nagy vihar miatt Itália legkeletibb városa felé vették az irányt. A helyiekkel, a hydruntumiakkal vívott ellenállási küzdelem két hétig tartott. (Otranto antik neve Hydruntum.) A késő középkorban fontos bizánci bázis volt, később viszont gyakran megfordultak a kikötőjében velencei, görög, örmény, zsidó és szláv kereskedők.

Megtagadták az iszlám vallásra térést és rengeteg embert ezért lemészároltak a Minerva-dombon. 800-an mártírhaltak. A következő évben, szeptember 8-án a törökök megadták magukat Alfonso d'Aragona fegyveresei előtt. Nem sokkal később hozzáálltak a városvédő erős várfal megépítéséhez, hogy békére rendezkedhessenek be.

Íme a város, ahogy én láttam lencsevégre kapva:

Egy kis görög katolikus templom külseje és belseje:

Az otrantói várat védelmi célból az Aragóniak építették a XV. században, majd a XVI. században a spanyolok megerősítették. Elragadtatva az impozáns középkori vár szépségétől, annyira a varázsába kerültem, hogy fényképezés közben észre sem vettem, hogy a járda végétért, s leléptem szinte repülve. Az egész egy pillanat műve volt: lányom már a legrosszabb földre zuhanást várta, valamint a mellettem parkoló, hatalmas motorbicikli alatt palacsintává nyomva látott engem lelki szeme előtt. Férjem villámgyors reflexeinek

pillanatában. Úgy éreztem még férjem mentő akciója előtt, mintha valaki, valami láthatatlan erő tartott volna addig, amíg férjem fel nem fogott. A motornak esést is alig éreztem, pedig az megingott, de mintha azt is valami láthatatlan kéz fogta volna fel! 2004 nyári, csodákkal határos módon könnyű és kevés sérüléssel túlélt balesetem óta ez a második eset, hogy láthatatlan erők kézzel fogható védelmét éreztem. Ezen kis kitérő után lássuk az otrantói középkori vár fényképeit! Íme:

köszönhetően egy ugrással mellettem termett – aki legalább 3-4 méternyire volt tőlem – s egyik karjával jobb hónaljam alá kapva felfogott. Bizony egy esetleges csúnya belesetet előzött így meg! Nagy szerencsém volt, az biztos, mert ellenkező esetben bizony befellegzett volna végérvényesen a további pugliai barangolásnak.

En mindebből nem éreztem semmit, csak annyit, hogy érdekes módon, lebegve dőlök jobbra, kezemben szorítva a fényképezőgépet, hogy nehogy leessen és összetörjön. Még a lábam sem rándult meg, semmim nem húzódott meg. Ezek után tovább folytattam kattintgatásaimat, mintha mi sem történt volna. De, mégis, egy valami történt: valami furcsa, megfoghatatlan érzés volt bennem már a dőlés

A vár megtekintése után, mivel alig láttunk már az éhségtől, visszatértünk az árnyékos parkba. Egy közelben lévő bárban hazai lángoshoz hasonló eledelt és kevés szőlőt vettünk s ki-ki hideg ásványvízzel, limonádéval vagy citromos teával csillapította szomját. Amíg falatoztunk, a közelünkben lévő helyi emberek beszédét hallgatva megállapítottuk, hogy igen szoros dialektusban beszélnek, szinte számunkra érthetetlen, idegen nyelven. Az olasz nemzeti nyelvből – a sztandard olaszból – jócskán belekeverve – tehát nem tiszta helyi dialektus – nehéz helyzetbe hozta még az ezen a félszigeten született, „bennszületett” olasz állampolgárt is, mint pl. férjemet, aki szinte minden itáliai nyelvjárást megért. A szintén közelünkben lévő cigánycsalád még a sajátos cigány nyelvet is vegyesen keverte a helyi nyelvjárással és az olasz nemzeti nyelvvel.

Érdekes élmény volt hallani őket.
Miután elköltöttük gyors ebédünket, felkerekedtünk,
hogy folytathassuk utunkat Budapestről egyazon hosz-

szúsági körön lévő Capo d'Otrantóba, az olasz félsziget
valóban legkeletibb pontjába.

Ezután terveink szerinti Giurdignano következett,
hogy megnézhessük, saját szemünkkel láthassuk az ún.
menhíreket és dolmeneket, a megalit őskori - valószínű
- temetkezési emlékeket. Az utóbbiak kollektív kripták

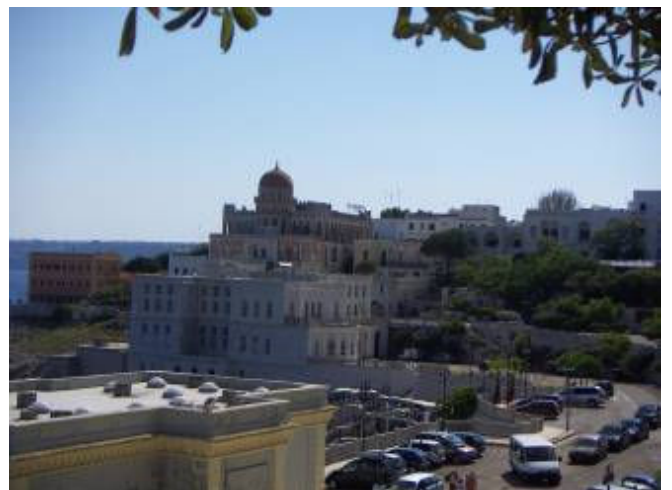
lehettek. Míg a prospektusokban jelzettek közül
legalább egy menhírré rátaláltunk, a dolmenek közül
sajnos egyetlenegy példányra sem bukkantunk. Íme,
Giurdignano-ban az általunk talált egyetlen menhír:

Az abszurd, lehetetlen útjelző táblákat követve csak egyhelyben, ugyanazon környéken forogtunk, mint a körhinta, mindig a kiindulási ponthoz jutva. Így egyetlen egy dolmennek sem lertük nyomát. Csalódottan felhagytunk a kereséssel és folytattuk már utunkat Cursiba, a harmadik kitűnő, „Bed & Breakfast Donna Giulia” nevű szállásunkra. A bűbajos szállasadónőnk a legnagyobb várakozásunkat is felülmúlta.

Íme a szobánk ágya feletti ablakából a kilátás:

A fenti ablakunkból látható, távoli templom.

Itt pedig egy-két felvétel Mudignano és Cursi közötti útról. A partszegélyen haladva átutaztunk a rövid kiterjedésű termálfürdőn, Santa Cesaria Termén:

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano7.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano8.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano9.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano10.wmv>

Dél-Olaszországban barangoltam – IV.: Más útinaplók és egyéb utazási élmények:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas4.pdf>
<http://gportal.hu/gindex.php?pg=2639430>

Fotók/videók © Dr. Bonani Tamás-Tarr Melinda

Forrás: Az *Osservatorio Letterario* 2007. augusztus 24-27.-i online melléklete.

5./2.) Folyt. köv.

(Megjelent az *Osservatorio Letterario* 2009/2010. 71/72. dupla számában.)

A rövid kis termálfürdőt átszelve meglepetés ért bennünket, ugyanis jócskán felfelé kellett kapaszkodnunk a kanyargós országúton, mert nem volt lehetőség sehol sem megfordulnunk, csak jóval később, egy tisztességes magasságban: itt találtunk végre egy kis kiszélesedést a sziklás földre, s ott sikerült megfordulnunk és visszafelé vennünk utunkat. Még szerencsére, mert lefelé ereszkedve, vissza Santa Cesaria Termébe szép látványban volt részünk.

Áthaladva ismét - de most ellenkező irányban - a kis településen, már egyenesen Cursiba, a szálláshelyünkre tartottunk, ahol megint csak a legnagyobb meglepésünkre nagyszerű fogadtatásban és vendéglátásban volt részünk.

Az elkövetkező két napon innen indultunk stratégiánk szerinti további „hadjáratunkra”: Santa Maria di Leucába, Magliéba, Galatinába, Gallipoliba. Mivel már az Észak-Olaszországban már javában tomboló nagy hőség délre érven egyre jobban éreztette magát, így kirándulásunk közben, két alkalommal, kis megmártózássra, felfrissítésünkre megálltunk Marina di Pescolusében, ahol a Jón-tenger ragyogó, kristálytisztán átlátszó vize is felejthetetlen nyomot hagyott bennünk. Ez utóbbi barangolásunkról a következő részben számolok be.

Link:

Dél-Olaszországban barangoltam – I.: Videó/Útban Castel del Montéba, a nyolcszegletű várkastélyhoz:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas.pdf>
<http://www.osservatorioletterario.net/castelmonte.wmv>

Dél-Olaszországban barangoltam – II.:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas2.pdf>
<http://www.osservatorioletterario.net/grottacastellana.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba1.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba2.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba3.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba4.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/utostuniba5.wmv>

Dél-Olaszországban barangoltam – III.:

<http://www.osservatorioletterario.net/barangolas3.pdf>
Néhány vadasparki (Fasano, Zoo Safari) videofelvétel:

<http://www.osservatorioletterario.net/fasano1.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano2.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano3.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano4.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano5.wmv>
<http://www.osservatorioletterario.net/fasano6.wmv>

